

Sicut bona ventura dicit

Angeb. 3)

2

138

huius ecclesie
in orbis sacra
partium genui
nata: In quo
conventi ex eo
deratatus. ¶

statorem fuit et
pari in totum or
ifici magister
quo so quos /
pela grauissime e
scriptum primum

¶ On att
filios su
iße hunc
nre filiu
rebo vo
verem
non amorem
qui est regis infi
nitum ipse timor
morsis (qñ t
nre legiende eon
re obligante et
iudeo ergo ad uni
tum gratias n
fuerit et per
tulat et excep
et fugitibus u

Ambrosii ecclesie doctoris sapientissimi / mediola
norum presulis sacratissimi / ad suos quos in christo
per euangelium genuit filios carissimos / officiorū li
ber primus . In quo de honesto officiisq; a fontib;
quatuor honesti exortis determinans / in quattuor
partibus tractatus / Feliciter incipit.

Prefationem siue tractatū prīmū quīnq; capitula
continentē in totum opus premittens / in qua de silē
tio ad officiū magisteriū pertinente preponit precep
ta / cur / quid / ad quos / et quo ordine scribere intēdit /
in ea ipsa grauiſſime explicat.

Capitulum primum Tres habet partes.

Dicitur arrogans videri arbitror / si iter
filios suscipiam affectū docendi . cum
ipse humilitatis magister dixerit . ve
nite filii / audite me / timorem dñi do
cebo vos . In quo / licet et humilitatē
verecundie eius spectare / et gratiam .
Dicendo enim timorem dñi / qui cōmunis videtur esse
omnibus / expressit insigne documētum verecundie .
Et tamē cum ipse timor / initium sapientie sit / et effec
tor beatitudinis (qm̄ timentes dñm beati sunt) pre
ceptorē sapientie edocende : et demonstratorē beati
tudinis adipiscende euidenter significauit.

Vt nos ergo ad imitandam verecundiā seduli / ad
conferēdam gratiaꝝ nō usurpatores / que illi sp̄ns in
fudit sapientie / et per illū nobis manifestata / et visu
compta / atq; exēplo / vobis quasi liberis tradim⁹.
cum iam effugere nō possumus officiū docendi / quod
nobis refugiētibus imposuit sacerdotiū necessitudo .

a 2

canticum

Dedit etenim deus quosdā quidē apostolos. quos
dam aut̄ prophetas. alios vero euāgelistas. alios aut̄
pastores ⁊ doctores. Nō igitur mibi apostolor̄ gra-
tiam vendico. Quis enim hoc? nisi quos ip̄e filius ele-
git dei? Non prophetar̄ gratiā. Non virtutē euāge-
listarum. Non pastorū circumspēctionē. Sed tantum
moto intentionē ⁊ diligentiam circa scripturas duni-
nas / opto assequi. quam vltimā posuit apostol̄ in
ter officia sanctorū. ⁊ hancip̄ sam / vt docēdi studio
possim discere. Unus enim ver⁹ magister ē / qui sol⁹
nō didicit quod omnes doceret. Homines aut̄ discunt
prius / quod deceat. ⁊ ab illo accipiūt / quod aliis tra-
dant. Quod ne ip̄m quidē mibi accidit. Ego enī rap-
tus de tribunalibus atq; administrationis infulis / 3. febr. 1610
ad sacerdotium / docere vos cepi / quod ip̄e nō didici.
Itaq; factum ē / vt prius docere inciperē / q̄d discere.
Dicendū igitur mibi simul ⁊ docendū ē. quoniā nō
vacui ante discere. Et quantūlibet quisq; profece-
rit / nemo ē qui doceri non egeat dum vivit.

Capitulum secundum Tres habens partes.

Quid autem pre ceteris debemus discere / q̄d tace-
re / vt possimus loqui / ne prius me vox cōtem-
net mea / q̄d absoluat aliena! Scriptum ē enī. Ex ver-
bis tuis cōdemnaberis. Quid epus est igitur / vt p-
peres periculum suscipere cōdemnationis loquēdo / q̄d
tacendo possis esse tutior? Complures vidi. Icquēdo
peccatum incidisse. vix quēq; tacendo. Ideoq; tacere
noſte / q̄d loqui / difficultius ē. Scio loqui plerosq; / cuſ
tacere nesciat. Rarū est tacere quemq; / cum ſibi loqui
nihil proſit. Sapientis est ergo qui nōmit tacere.

Deniq; Sapientia dixit. Dns dedit mibi linguam
eruditioñis / quāto oporteat sermonē dicere. Aperito

ergo sapiens. qui a dño accipit / quo tempore sibi lo
quendum sit. Unde bñ ait scriptura. Homo sapiēs ta
cebit usq in tempus. Ideo sancti dñi / qui sciebant .
quia vox hominis plerunq peccato adiuncta est / et
initiū erroris humani sermo ē hōis : amabāt tacere .

Deniq sanctus dñi ait. Dixi custodiam vias me
as. ut nō delinquā in lingua mea. Sciebat enim / et le
gerat / diuine esse protectionis / ut homo a flagello li
gue sue absconderetur / et a conscientie sue testimonio .
Verberamur enim taceo cogitationis nostre obprobrio
et iudicio conscientie. verberamur etiā vocis nostre ver
bere / cū loquimur ea / quorū sono cedit anima noster
et mens desautiatur. Suis autē qui mundū cor a pec
catorū habeat colluione / aut nō delinquat in lingua
sua! Et ideo quia neminem videbat / castum os serua
re posse ab iniudicia sermonis / ipse sibi silentio legē
imposuit innocētie. ut taceo / culpam declinaret / quā
vix effugere posset loquēdo. Audiamus ergo cautio
nis magistrū. Dixi custodiam vias meas. Hoc est / mi
hi dixi / taceo cogitationis pcepto . in dixi mihi / ve
custodire vias meas. Alie sunt vie quas debemus se
qui. alie quas custodire. Sequi vias dñi . custodire
nostras. ne in culpam dirigāt. Voces autē custodire /
si nō cito loquaris. Lex dicit. Audi israel dñm tuū
Hō dicit loquere. sz audi. Ideo Eua lapsa ē / qui a lo
cute ē viro / quod nō audierat a dño deo suo. Prima
vox dñi dei dicit tibi. Audi. Si audias / custodis vi
as tuas. et si lapsus es / cito corrige. In quo enim cor
rigit iunior viam suam. nisi in custodiendo verba do
mini? Tace ergo prius / et audi. ut non delinquas in
lingua tua. Graue malū / ut aliquis ore suo odemnet .
Etenim si pro ocioso vbo redet unusquisq rōem /

quantomagis p verbo impuritatis et turpitudinis
Graniora sunt enim uba precipitationis et occiosa. Er-
go si pro ocioso verbo ratio poscitur quantomagis
pro sermone impletatis pena exsoluitur.

Capitulum tertium Tres habens partes.

Quid igitur? Autos nos esse oportet? Adinime.
Est enim tempus tacendi et tempus loquendi. De-
inde si pro verbo ocioso reddimus rationem videmus
ne reddamus et pro ocioso silentio. Est enim negocio
sum silentium. ut erat Susanne. que plus egit tacen-
do et si esset locuta. Tacendo enim apud homines / lo-
cuta est deo. Hec ullum manus in dictu sue casitatis i-
ueni et silentium. Conscientia loquebat / ubi vox non
audiebatur. nec quererat pro se hominem iudicium / que ha-
bebat domini testimonium. Ab illo igitur volebat absolu-
ti / quem sciebat nullo modo posse falli. Iste dominus in euangeli-
o tacens operabatur salutem hominum.

Recte ergo David non silencium sibi indixit perpe-
tuum / sed custodiā. Custodiamus ergo cor nostrum. Cu-
stodiamus os nostrum. Verumque enim scriptum est. hic
ut os custodiamus. Alibi tibi dicitur. Omnia custodia
serua cor tuum. Si custodiebat David / tu non custodi-
es? Si immunda labia habebat Iudas / qui dixit / o miseri-
ser ego / quam cōpunctus sum / quia cum sum homo / et im-
munda labia habeo / si prophetarum domini immunda labia ha-
bebat / quomodo nos munda habemus.

Et cui / nisi unicuique nostrum scriptum est / sepi posselli
onem tuam spinis / aurum et argentum tuum alliga / et ori-
tuo fac osium / et vectem / et verbis tuis ingum et sta-
teram? Possessio tua / mens tua est. Aurum tuum / cor
tuum est. Argentum tuum / eloquium tuum est. Eloquia
domini / eloquia casta / argentum igne examinatum.

Bona etiam possessio mens bona . Deniqz possessio
preciosa homo mundus . Sepi ergo hanc possessionem .
et circumuallato cogitationibz . munito spinis sollici-
tudinu . ne in ea irruat / et captiuā ducant irrationa-
biles corporis passiones . ne incursent motus graues
ne dirripiant vnde mā eius / transeuntes viā . Custo-
di interiorē hominē tuum . Holi eū quasi vilem negli-
gere ac fastidire . quia preciosa possessio est . Et meri-
to preciosa . cuius fructus non caducus et tempora-
lis / sed stabilis atqz eterne salutis / est . Cole ergo pos-
sessionem tuam . ut sint tibi agri . Alliga sermonē tuū
ne luxuriet . ne lasciviat . et multiloquio peccata sibi
colligat . Sit restrictior . et ripis suis coerceat . Cito
lucum colligit annis exundans . Alliga sensum tuum
non sit remissus ac defluens . ne dicatur de te / non est
maligna apponere . neqz oleum . neqz alligatur am . Ha-
bet suas habendas mentis sobrietas . quibus regitur
et gubernatur . Sit ori tuo ostium . ut claudatur ubi
oportet . et obseretur diligentius . ne quis in iracundi-
am exciter vocem tuam . et contumeliam rependas cō-
cumelie . Audisti hodie lectuz . Irascimini . et nolite pec-
care . Ergo et si irascimur / quia affectus nature est /
non potestatis / malum sermonem de ore nostro non
proferamus . ne in culpam ruamus . Sed iugum sic
verbis tuis et statera . hoc est humilitas atqz mensu-
ra . ut lingua tua menti subdita sit . Restrингatur ha-
bene vinculis . frenoz habeat suos / quibus reuocari
possit ad mensuram . Sermones proferat libra ex-
aminatos iustitie . ut sit grauitas in sensu . in sermone
pondus in verbis modus .

Capitulum quartum Tres habens partes .

Hec si custodiat aliquis / fit mitis / mansuetus / modestus. Custodiendo enim os suū / et retinēdo linguā suā / nec prius loquēdo q̄ interroget / et expēdat / atq; examinet verba sua si dicendū hoc / si dicen dū aduersum hunc / si tempus sermonis huīus / is pfecto exerct modestiam. ac mansuetudinē et patientiā ut nō ex indignatione et ira in sermonē erumpat. nō alicuius passionis indiciū det in verbis suis. nō ardore libidinis flāmare in sermone suo indicet / et inesse dicitis suis stimulos iracundie. ne sermo postremo qui commētare interiora debet / vitium aliquod esse in moribus aperiat et prodat.

Tunc enī maxime insidiat aduersarius / qñ videt in nobis passiones aliquas generari. tunc fomites mouet. laqueos parat. Unde nō immerito (sicut aū distis hodie legi) ppheta dicit. Quia ip̄e liberavit me de laqueo venantū. et a t̄bo aspero. Symachus irritatōis verbū dixit. Alii perturbatōis. Laqueus aduersarii / sermo noster ē / s̄z etiā ip̄m nō min⁹ aduersarii nobis / lequimur plerūq; quod excipiat inimici⁹. et quasi nostro gladio nos vulneret. Quāto tole rabilis ē alieno gladio / q̄ nostro perire? Explorat ergo aduersarius nostra arma. et cōcutit sua tela. Si viterit moueri me / inserit aculeos suos. vt seminaria iugiorū excitet. Si emiserō vbū intecoꝝ / laqueū suū strigat. Interdū mibi (q̄si escā) pponit vidicte possi bilitatē. vt dū vidicare cupio. ip̄se seme inserā laq̄o. et ncdū mortis astringā mibi. Si quis ergo hūc aduersariū sentit p̄sentē eē / tūc magis custodiā athibere debet ori suo. ne det lccū aduersario. Sed nō multi hūc vitent. Sed etiam ille caudus est / qui videri potest / quicunq; irritat / quicunq; incitat / quicunq; exasperat.

quicunqz incētua luxurie aut libidinis suggestit. Sū ergo aliquis nobis conuiciat / lacescit / ad violentiaz
 puocat / ad iurgiū vocat / tunc silentiuz exerceamus .
 tūc muti fieri nō erubescamz. Peccator ē enim quod nos
 puocat . qui iniuriā facit . i nos similes sui fieri desi
 derat . Denique si taceas / si dissimiles / solz dicere . Quid
 taces ? Loquere si audes . Sed nō audes . mutus es . eli
 guem te feci . Si ergo taceas / plus rumpit . victū fese
 putat / irrisum posthabituz / atque illusum . Si responde
 as . superiorē se factum arbitrat / qui parem inuenit .
 Si enim taceas / dicet . Ille cōuiciatus est huic . cōtem
 psit iste . Si referas cōtumeliā / dicet . Ambo cōuiciati
 sunt . Ut ergo cōdemnatur . nemo absolvit . Ergo illi
 ē studiū . vt irriteat . vt similia illi loquar . similia agā
 Justi est aut dissimulare . nihil loqui . tenere bone fru
 ctum cōsciētie . plurim cōmittere bonorū iudicio / quod crimi
 natū insolentie . contentū esse grauitate morū suorū .
 Hoc ē enim silere a bonis . quia bean̄ sibi osculis / falsis
 nō debet moueri . nec estimare plus poteris in alieno
 esse conuictio / quod in suo testimonio . Ita fit / vt etiā hu
 militatē custodiāt . Si aut nolit bean̄ilior videri / talia
 tractat / i dicit ipse secum . hic ergo / vt me cōtemnat /
 i in cōspectu meo loquat talia aduersus me / qui si nō
 possim ego ei aperire os / cur nō etiā ego dicā in qui
 bus eū mestificare possimz . hic ergo / vt mīhi iniurias
 faciat / quasi vir nō sim / quasi vindicare me nō pos
 simz . hic vt me criminetur quasi ego non possim gra
 uiora in eo oponere . Qui talia dicit nō ē mitis atque
 bean̄ilis . non ē sine temptatione . Temptator eū exaci
 tat . Ipse ei tales opinione*s* inserit . Plerūque adhi
 bet hominem atque apponit neque spiritus / qui hec illi
 dicat . Sed tu in petra fixum vestigium tene .

*Et si seru⁹ ouitū dicat/iust⁹ taceret. Et si ifirm⁹ oti⁹
meliā faciat/iust⁹ taceret. Et si pauper criminet/iust⁹
nō rādet. Hec sunt arma iusti⁹ ut cedēdo vicat. Sicut
periti iaculāti/cedētes solēt vicere. ⁊ fugiētes/granio*

*Suid enī op⁹ ē mo. (rib⁹ sequēte vulnerare icib⁹
aeri/cū audim⁹ ouitia⁹) Cur nō unitamur dicentē ob
mutui ⁊ hūiliat⁹ suz ⁊ silui a bonis? An hoc dixit tm⁹
mō/nō etiā fecit dauid? Immo ⁊ fecit. Hā cū ei ouici
aret. Semei fili⁹ gemini/ tacebat dauid. Et (q̄uis sep
tus armatis) nō retorqb̄at ouitū. nō vltionē q̄rebat
eousq; vt dicēti sibi Sarme filio/ q̄ vidicare i eū vel
let/nō permiserit. Ibat ergo tāq̄ mut⁹ ⁊ hūiliatus.
Ibat tacēs/nec mouebat/cū vir appellaret sanguis
q̄ erat oscius pprie māsuetudis. Hō ergo mouebat
ouitus/cui abūdabat bonoz opez osciētia. Itaqz is
q̄ cito iuriā mouet/facit se dignū videri otumelia/
dū vult ea idign⁹ pbari. Āhesior ē itaqz q̄ otemnit i
iuriā/ q̄ dolet. Qui enī otenit q̄si nō sentiat ita des
picit. Qui at dolet/quasi senserit.*

Capitulum quintum Guinqz habens partes.

NEq̄ imprudente ad vos filios meos scribēs/bu
iūs psalmi p̄hemio usus sum. Quem psalmum
propheta Dauid sancto Jordithum legenduz canendū
q̄ deput. Ego vobis suadeo tenenduz/delectatus ei⁹
sensu profundo ⁊ virtute sententiarum. Aduertim⁹
enī ex his quē breuiter libauimus ⁊ silendi patien
tiam. ⁊ oportunitatem loquendi ⁊ in posterioribus
contemptum duntiari u(que maxima virtutuz fun
damenta sunt) hoc psalmo diceri.

Dum igitur hunc psalmū cōsidero/ successit animo
de officiis scribere. De qbz etiā: si quidā philosophie
studentes scripserunt/ ut Panetius ⁊ fili⁹ eius apud

grecos. Tullius apud latinos. nō alienū duxi a nrō
munere/ ut i p̄e scriberē. Et sicut Tullius ad erudiē
dum filii/ ita ego quoq; ad vos informandos filios
meos. Neq; enim min⁹ vos diligo/ quos in euāgeliō
genii/ q̄ si coniugio suscepissem. Hō enim vebementi
or est natura ad diligendū/ q̄ gratia. Plus certe di
ligere debemus/ quos perpetuo nobiscū putamus fu
turos/ q̄ quos in hoc tñ seculo. Illi degeneres nascun
tur frequēter/ qui de deceat patrē. vos ante elegimus
ut diligamus. Itaq; illi necessitate diligunt. que nō
satis idonea/ atq; diuīturna ē ad perpetuitatē diligē
di magistra. vos iudicio. quo magnū caritati pond⁹
ad vim diligendi adiungitur. probare quos diligas
i diligere quos eligeris.

Ergo qm̄ persone conueniūt/ videam⁹ vtrū res ip
sa cōueniat scribere de officiis. Et vtrum hoc nomē/
phōz tñmodo schole aptū sit / an etiā in scripturis
reperiatur dñinis. Pulchre itaq; dum legimus hodie
euangelij (qsl̄ adhortaret̄ ad scribendū) sanctus spi
ritus obtulit nobis lectionē/qua d̄firmaremur etiā
in nobis officiū dici posse. Nā cū zacharias sacerdos
obmutuisset in templo / i loqui nō posset/ factū ē (in
qt) ut ipieni sunt dies officii ei⁹/ abut i domū suaz.
Legim⁹ igit̄ officiū dici a nobis posse. Namq;

Legumq; igit officiū dicitur a nobis posse. Nec rō ipsa
adhorrit; qñquidē officiū ab efficiēdo dcm̄ putās? qñ
efficiū s; ppter decorē sermōis / una imutata lrā offi-
ciū nūcupari. Vel certe / vt ea agas / qñ nulli officiāt /
Officia at ab honestorū vtili duci (psint cibis).
estimauerūt. et de iis duob; eligere quid pster. Deinde
incidere. vt duo concurrant honesta / et duo vtilia. et
querat / quid honestis / et qd vtilis. Primum igit i tres
partes diuiditur. honestū. et vtile. et quid prestatiūs.

Deinde hec tria in quinque genera diuiseruntur. in duo honesta. et duo utilia. et eligendi iudicium. Prima pertinet ad pecus honestatibus vite. Secunda ad vitam comoda/copias/opes/facultates. De iis eligendis iudicium subesse. Hec illi. Nos autem nihil omnino (nisi quod debeat et honestum sit) futurorum magis quam presentium metimus formula. Nihilque utile nisi quod ad vitam illius eterne proficit gratiam definimus. non quod ad delectationem presentis. Hec aliqua comoda/in facultatibus et copiis opum constitutimus. sed inconvenia hec putamus si non reiciantur. Ea que oneri cum sint/estimamus magis quam dispensando cum erogantur.

Non superfluum igitur scriptio[n]is nostre est opus. quia officium diversa estimamus regula. atque illi estinuerunt. Illi seculi comoda/in bonis ducunt. Nos hec etiam in detrimetis. quoni[us] qui hic recipit bona/ut ille Dimes/illuc cruciat. et Lazarus qui mala hic pertulit/illuc consolationem inuenit. Deinde/qui illa non legunt/ nostra legent si volet. qui non sermonem suscepit lectilem neque arte dicendi sed simplicem rerum exquirunt gratiam.

Secundus tractatus/de Officiis dicendi loquens in Septem partitur capitula.

Capitulum primum ordinem ponens dicendorum Tres habent partes.

O Eorum autem in nostris scripturis primo constitui loco (quod grece preponi dicitur) instruimur et docemur/legentes. te decet hymnus deus in syon. Et apostolus ait/loquere/que decent sanam doctrinam. Et alibi decebat autem eum per quem omnia/et propter quem omnia/multis filiis in gloriam adductis/ducem salutis eorum per passionem consummari.